

[Jaspersovo pojetí víry – shrnutí]

Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

[1985-1 \(rukopis\)](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[1985-1 \(rukopis\)](#)

- ◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 24. 8. 1985
- ◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 24. 8. 1985

[Jaspersovo pojetí víry – shrnutí]

850824-1

(3) (24. 8. 85, Ostrava)

Pro Jaspersa je víra „v nejširším smyslu“ přítomnost v polaritách (základní polaritou je subjekt – objekt, odtud dál pak vnitřní svět – osvětí, vědomí – předmět, idea ve mně – objektivní idea, existence – transcendence), kterou nelze vynutit pomocí rozumu (Verstand), nýbrž která vychází z vlastního základu, jejíž nemůžeme chtít, protože z něho chceme, jsme a víme (viz 3362, str. 19). Člověk nemůže stát sám na sobě (49); pochopitelně ani na žádné předmětnosti, neboť vůči té je základně svoboděn. Aby se mohl stát sebou samým, k tomu potřebuje transcendentní pomoc (60). Vědomí, jímž si je člověk vědom sebe, je proto zároveň vědomím transcendence (60) (ovšem nějaké, tedy buď pozitivní, nebo negativní, umocňující, nebo omezující). Člověk není vysvětlitelný nebo odvoditelný z něčeho jiného, nýbrž pouze bezprostředně (ze) základu všech věcí (a pak nejde o „odvoditelnost“; viz str. 55). Vztah člověka k „jedné věčné pravdě“ (44) apod., tj. k transcendenci, je proto rozhodující: proto můžeme onu víru chápat jako víru v možnost tohoto vztahu, víru v komunikaci (44). A protože to je pravda, která spojuje (nás), lze říci, že pravda má svůj zdroj v komunikaci (44). (A komunikace s transcendencí je předpokladem a základem komunikace mezi lidmi.) Jen věřící však mohou komunikovat (157). Nevíra znamená popření transcendence jako zdroje víry. Tam však, kde se ztrácejí vniveč zdroje víry, bez nichž filosofie ztrácí svůj obsah (Gehalt), vede to k nefilosofii (pafilosofii = Unphilosophie), která ovšem vystupuje jako filosofie, je jako filosofie uznávána, ale znamená ve skutečnosti popření každé filosofie (str. 104, 105). Víra je dějinného charakteru, a proto její pravda (pravdivost) nespočívá v nějaké sumě formulí (Glaubenssätze), nýbrž v určitém základu, který se dějinně vyjevuje v rozmanitosti podob (100). Proti **pověře** nezmůže nic vědění či věda, ale pouze víra (37). A co je zvláštní: Jaspers mluví o filosofické víře, která je skryta v náboženském (im Religiösen – 95). Obnovení (Erneuerung) této filosofické víry pak znamená přeměnu náboženství ve filosofii (nebo ve filosofické náboženství). Proto je nutno se blíže zabývat otázkou, jak rozumí Jaspers náboženství, co to slovo u něho znamená – a zvláště ve vztahu ke křesťanské a zejména k židovské, k prorocké tradici. (To je zřejmé např. na str. 86 nn.; jde o prostou nedůslednost domyšlení.)